

Arxiu 9 **PRÀCTIQUES RESTAURATIVES: CERCLES DE DIÀLEG**

Les **pràctiques restauratives** tenen el seu origen en la justícia **restaurativa**¹. Ofereixen eines que permeten prevenir, detectar, gestionar i resoldre les situacions de conflicte o problemes per tal de millorar la convivència i reforçar els vincles afectius entre les persones afectades per aquestes situacions.

Les pràctiques restauratives es fonamenten en el fet que les persones poden fer canvis positius si es compta amb elles, és a dir, quan les coses es fan amb elles i no a elles o per elles. En el centre educatiu, aquestes pràctiques poden ser una bona alternativa en què l'alumnat s'implica en la gestió dels seus conflictes de manera dialogada i participativa, i en la millora de la convivència, fomentant valors com:

- la igualtat de tots els integrants del grup
- l'oportunitat d'escoltar i de ser escoltat
- la seguretat i confiança en sentir-se exposat al grup i protegit alhora pel grup
- la responsabilitat compartida de la gestió del conflicte
- la propietat col·lectiva del resultat
- la restauració de la convivència mitjançant el restabliment de les connexions afectives

Hi ha diferents pràctiques restauratives, des de les més informals, com les expressions afectives i la conversa restaurativa, a les més formals, com és el cas de les reunions restauratives.

Continuum de pràctiques restauratives

¹ Ted Wachtel [Definindo qué es restaurativo](#). Instituto Internacional de Prácticas Restaurativas (IIPR)

- **L'escolta activa** consisteix a escoltar de manera atenta i empàtica. Això contribueix que la persona pugui centrar-se i disposar de la seva capacitat mental per afrontar la situació problemàtica.
- Les **expressions afectives** consisteixen a comunicar els sentiments personals en resposta a determinats comportaments, positius o negatius, de les altres persones.
- La **conversa restaurativa** consisteix en el fet que l'autor d'una determinada conducta reflexioni sobre els seus actes, expressi les seves motivacions i prengui consciència de l'efecte que ha tingut la seva conducta en els altres. Això afavorirà la cerca d'alternatives que satisfacin les seves necessitats i que, alhora, siguin compatibles amb les del grup.
- El **diàleg restauratiu** (o mediació informal) consisteix en el fet que les dues persones que han tingut un conflicte dialoguin de manera restaurativa. Té com a objectiu ajudar a restaurar la relació, mitjançant preguntes que es fan alternativament a un i altre per ajudar-les a comprendre el punt de vista aliè, i així afavorir la resolució conjunta del conflicte.
- Els **cercles de diàleg** consisteixen a reunir els alumnes del grup en cercle, disposats a expressar-se en pla d'igualtat amb la col·laboració de la persona facilitadora. Tenen com a objectiu facilitar la cohesió del grup, crear comunitat i resoldre qüestions de baixa intensitat.
- Les **reunions restauratives** consisteixen a reunir a les persones directament implicades en un conflicte en un cercle més estructurat i que requereix planificació prèvia (pre-cercles) i més temps. Les reunions restauratives són estratègies d'intervenció obertes a altres persones que també s'hagin vist afectades amb l'objectiu que en la resolució del conflicte hi participi la comunitat. (vegeu [Pràctiques restauratives: cercles restauratius](#)).

Actualment, aquests processos restauratius es donen tan sols com a resposta a situacions conflictives. De fet, es vol anar més enllà de la reactivitat i passar a la proactivitat², és a dir, ampliar i transferir els principis restauratius cap a la millora de la relació entre els companys i, en definitiva, de tota la comunitat educativa.

² [Prácticas Restaurativas en el Aula](#), Belinda Hopkins

La **cohesió del grup** evita el 80% dels conflictes. En un grup classe ben cohesionat, en què els alumnes es coneixen, tenen confiança mútua i han establert vincles afectius, és més difícil que es donin situacions conflictives i, si sorgeixen conflictes, és més fàcil evitar-ne l'escalada i donar-los una resposta positiva. En aquest sentit, crea comunitat en el si del grup i fomentar l'ajuda entre iguals pot contribuir a la prevenció de l'assetjament. De fet, l'assetjament escolar és sovint l'expressió de la manca de cohesió del grup, d'un grup en què hi ha alumnes aïllats, i de manca d'empatia envers aquests companys.

En aquesta **fase preventiva** cal promoure les estratègies orientades a millorar les relacions, el clima d'aula i la cohesió, és a dir, a crear comunitat. Per fer-ho, d'entre les pràctiques restauratives descrites anteriorment, destaquem a continuació els **cercles de diàleg**.

Cercles de diàleg

Què són?

En un cercle de diàleg tothom s'asseu en cercle i se segueixen les normes bàsiques que explica la persona facilitadora: hi ha un objecte que va passant entre els participants, només parla qui té l'objecte, els que no parlen escolten amb respecte i esperen el seu torn. Si algú no vol parlar quan li arriba l'objecte, pot "passar".

Tots participen en un pla d'igualtat de manera que:

- es fomenta la participació
- s'assumeixen responsabilitats
- es construeixen relacions
- es fomenta l'empatia
- es potencia l'autoconfiança i la confiança en els altres
- es comparteixen experiències
- es crea un escenari segur
- contribueix als processos d'aprenentatge a través de la millora del clima de convivència

Tipus

Podem fer diferents cercles de diàlegs segons quin sigui l'objectiu.

Així, per exemple:

- A l'entrada i la sortida: *Com estàs avui? Què has après avui?*
- “Per fer grup” (coneixement, expressió de sentiments, cohesió). *Què has fet aquest cap de setmana? Com et sents? Què t'agradaria que féssim junts?*
- Per establir les normes d'aula: *Quines coses afavoreixen que aprenguem millor?*
- Per treballar proactivament: *Com volem que sigui la propera sortida? Com volem que sigui l'estona d'esbarjo?*
- Per proposar fites: *Què ens proposem aquesta setmana perquè les coses ens vagin millor?*
- Per tractar temes del currículum de les matèries: *Què volem aprendre de... o què hem après de...?*
- Per gestionar petits conflictes: *Què ha passat? Què estaves pensant en aquell moment?*

Com funcionen?

En les diferents pràctiques restauratives la persona facilitadora fa preguntes clares i ordenades i suficientment obertes perquè les respostes siguin lliures i naturals. Es poden ajustar, mantenint l'essència, per obtenir un relat el més personal possible.

L'alumnat s'asseu en cercle i el **facilitador** proposa la pregunta al cercle, indica cap a on anirà el cercle i respon la pregunta per donar una mica de temps a elaborar la resposta als participants. A continuació passa l'**objecte de la paraula** a la primera persona que intervindrà. Aquest objecte ofereix la possibilitat de parlar i garanteix que la resta de persones escoltin amb atenció i respecte. Només pot parlar qui té l'objecte, que va passant de mà en mà. Si algú no vol intervenir, pot no fer-ho durant la ronda, però, en acabar, se li tornarà a donar l'oportunitat de participar.

Per més informació:

[Pràctiques restauratives: fer comunitat i restaurar relacions](#). V Jornades cultura de mediació. Vicenç Rul-lan.

[WHAT IS RESTORATIVE PRACTICES?](#) International Institute Restorative Practices